

Sygn. akt II Ka 571/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Zawisłak
Sędziowie:	SSO Mariola Krajewska - Sińczuk SSO Krystyna Święcicka (spr.)
Protokolant:	st.sekr.sądowy Agata Polkowska

przy udziale Prokuratora Andrzeja Michalczuka

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2015 r.

sprawy **A. R.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 278 §1 kk i in.

na skutek apelacji, wniesionej przez oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Siedlcach

z dnia 15 kwietnia 2015 r. sygn. akt VII K 75/15

uchyla wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania; zasądza od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. S. R. w S. kwotę 516,60 złotych (w tym 96,60 zł podatku VAT) za obronę oskarżonego z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Sygn. akt II Ka 571/15

UZASADNIENIE

A. R. został oskarżony o to, że w okresie od 9 do 11 kwietnia 2014 r. w miejscowości N., gm. S., w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru zabrał w celu przywłaszczenia biżuterię w postaci złotego łańcuszka z medalionem z wizerunkiem Chrystusa, złoty łańcuszek i złotą bransoletkę składającą się z ruchomym kwadratów o łącznej wartości 36.000 zł na szkodę B. Z. oraz złote kolczyki w kształcie spiralek ze złotą kulką z zapięciem klipsowym, srebrne kolczyki z białym złotem ze srebrną kulką zapinane na sztyft, wisiorek w kształcie łezki z oczkiem z bursztynu, kolczyki na łańcuszku z kuleczkami z bursztynu, srebrne kolczyki ze srebrnymi kuleczkami, okrągłą broszkę z perłami z wytłoczoną na porcelanowej powierzchni twarzą dziewczyny i obrączkę z metalu imitującego złoto o łącznej wartości 11.620 zł na szkodę S. P., przy czym zarzucanego mu czynu dopuścił się w ciągu pięciu lat po odbyciu kary 6 miesięcy pozbawienia wolności będąc skazany za umyślne przestępstwo podobne,

tj. o czyn z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 12 kk w zw. z art. 64 § 1 kk

Sąd Rejonowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 15 kwietnia 2015 r., sygn. akt VII K 75/15:

Oskarżonego A. R. uznał za winnego zarzucanego mu czynu wyczerpującego dyspozycję art. 278 § 1 kk w zw. z art. 12 kk w zw. z art. 64 § 1 kk i za to na podstawie art. 278 § 1 kk skazał go na karę 2 /dwóch/ lat i 6 /sześciu/ miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 46 § 1 kk nałożył na oskarżonego obowiązek naprawienia szkody w całości poprzez zapłatę na rzecz: B. Z. kwoty 36.000 /trzydzieści sześć tysięcy/ złotych oraz na rzecz S. P. kwoty 11.620 /jedenaście tysięcy sześćset dwadzieścia/ złotych.

Zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa 400 /czteryście/ złotych tytułem opłaty oraz 70 /siedemdziesiąt/ złotych tytułem kosztów postępowania.

Apelację od przedstawionego wyżej wyroku wywiódł oskarżony A. R., zaskarżając wyrok w całości na swoją korzyść.

Oskarżony we wniesionym przez siebie środku zaskarżenia, wyrażając swoje głębokie niezadowolenie i oburzenie z treści zapadłego wobec niego rozstrzygnięcia, wskazał, iż w dacie zarzucanych mu czynów nie opuszczał swojego miejsca zamieszkania, niemożliwe jest zatem, aby odwiedził w dniach 9-11 kwietnia 2014 r. pokrzywdzoną B. Z. – podniósł zatem zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, jaki mógł mieć wpływ na treść zapadłego wobec niego orzeczenia. Podkreślił również, iż blisko miesiąc przed terminem rozprawy głównej wyznaczonej na dzień 15 kwietnia 2015 r. – na której zapadł zaskarżony wyrok, wniósł wniosek o odroczenie terminu rozprawy głównej oraz o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu, z uwagi na fakt, iż jest osobą niewidomą, ma trudności z samodzielnym poruszaniem się koleją oraz sprawuje opiekę nad 80-letnią matką. Wskazane zarzuty stanowią obrazę art. 79 § 1 pkt 2 kpk, art. 117 § 2 kpk oraz przede wszystkim art. 6 kpk, tj. naruszenie naczelnej zasady procesu karnego jaką jest prawo oskarżonego do obrony.

Podnosząc powyższe oskarżony wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

W toku rozprawy apelacyjnej nie stawił się oskarżony A. R., o terminie zawiadomiony prawidłowo (zawiadomienie dwukrotnie awizowane – na mocy art. 139 § 2 kpk uznane za doręczenie zastępcze), w jego imieniu stawił się obrońca adw. S. R. ustanowiony z urzędu w postępowaniu odwoławczym. Przewodniczący składu orzekającego odczytał pismo nadesłane przez N. (...). Obrońca oskarżonego poparł apelację A. R. i wniósł o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, nadto wniósł o zasądzenie kosztów obrony z urzędu, oświadczając, że nie zostały one uiszczone w całości, ani w części. Prokurator przyłączył się do wniosku obrońcy oskarżonego o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Sąd Okręgowy w Siedlcach zważył, co następuje:

Apelacja oskarżonego jest zasadna i jako taka zasługuje na uwzględnienie.

Nie przesądzając kwestii ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie niniejszej, stwierdzić należy, że wyrok Sądu Rejonowego musiał zostać uchylony, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania, bowiem orzeczenie to zostało wydane z obrazą przepisów prawa procesowego, mianowicie art. 79 § 1 pkt 2 kpk, art. 117 § 2 kpk oraz nade wszystko art. 6 kpk. Błędy, jakich dopuścił się Sąd a quo, wykluczają możliwość merytorycznej kontroli wyroku tegoż Sądu w postępowaniu odwoławczym.

Na wstępie zaznaczyć należy, iż zaskarżony wyrok zapadł na rozprawie głównej w dniu 15 kwietnia 2015 r., na której nie stawił się A. R., o terminie zawiadomiony prawidłowo. Oskarżony nie posiadał obrońcy z wyboru, w postępowaniu sądowym nie wyznaczono mu także obrońcy z urzędu. Zgodnie z dyspozycją art. 79 § 1 kpk w postępowaniu karnym oskarżony musi mieć obrońcę, jeżeli jest głuchy, niemy lub niewidomy. Przytoczony przepis reguluje przypadki obrony obowiązkowej. Prowadzenie postępowania, sądowego mimo, że oskarżony nie ma obrońcy w sytuacjach opisanych

w art. 79 § 1 pkt 2 kpk stanowi bezwzględny powód uchylenia zapadłego orzeczenia w myśl art. 439 § 1 pkt 10 kpk, niezależnie od innych zarzutów podniesionych w apelacji.

Jak wynika z analizy akt przedmiotowej sprawy, Sąd I instancji przed wyznaczeniem rozprawy głównej posiadał informacje, iż oskarżonego cechują poważne problemy zdrowotne związane ze wzrokiem. W postępowaniu przygotowawczym A. R. przełożył kuratorowi orzeczenie Miejskiego Zespołu Ds. Orzekania o Niepełnosprawności w G. z dnia 18 listopada 2013 r. stwierdzające u niego umiarkowany stopień niepełnosprawności (k. 96 i k. 110), w którym stwierdzono, iż orzeczenie to wydaje się na stałe, a niepełnosprawność oskarżonego wymaga korzystania przez niego z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji - przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki. Oskarżony w przeprowadzonym wywiadzie środowiskowym wskazał, iż w związku ze swoją niepełnosprawnością pobiera zasiłek stały w kwocie 529 zł z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w G.. Podczas rozmowy z kuratorem zasygnalizował również, iż nie widzi, czasami dostrzega jedynie cienie. Z wywiadu środowiskowego wynika także, iż oskarżony przechodzi specjalistyczne leczenie okulistyczne w W., a nadto, iż badany był przez biegłego okulistę do innej sprawy karnej.

Podkreślić przy tym należy, iż w oparciu o powyższe właściwości osobiste oskarżonego, Sąd I instancji z urzędu winien dokonać ustalenia okoliczności utrudniających A. R. obronę. Tym bardziej, iż w doktrynie wskazuje się, że upośledzenia wymienione w art. 79 § 1 kpk uzasadniają obronę obligatoryjną nie tylko w przypadku całkowitego wyłączenia funkcjonowania zmysłu słuchu, mowy i wzroku (pełna głuchota, ślepotą, niemowa), lecz także wówczas, gdy ograniczenie ich funkcjonowania uniemożliwia kontakt ze skazanym, a jemu samemu obronę (por. P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks postępowania karnego..., t. I, s. 370; T. Grzegorzyc (w:) T. Grzegorzyc, J. Tylman, Polskie postępowanie..., s. 293; T. Grzegorzyc, Kodeks postępowania karnego..., s. 269, R.A. Stefański, Obrona obligatoryjna w polskim procesie karnym, Warszawa 2012, s. 108).

Jak wskazuje Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 czerwca 2007 r., sygn. III KK 1130/07 przewidziana w art. 79 § 2 kpk obrona obowiązkowa zyskuje taki charakter od chwili, gdy ujawniły się okoliczności utrudniające oskarżonemu realizację materialnego prawa do obrony, a przeprowadzenie rozprawy bez udziału obrońcy w tej sytuacji stanowi uchybienie wymienione w art. 439 § 1 pkt 10 kpk (LEX nr 310629, Prok. i Pr.-wkł. 2008/1/15, Biul.PK 2007/15/9).

Reasumując, z całą stanowczością stwierdzić należy, iż w realiach niniejszej sprawy obrona oskarżonego – osoby niedowidzącej o znacznym stopniu niepełnosprawności, wynikała z art. 79 § 1 pkt 2 kpk i była obligatoryjna.

Podkreślić należy również, iż oskarżony dwoma pismami z dnia 14 kwietnia 2015 r. (data prezentaty VII Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w Siedlcach) złożył wniosek o odroczenie terminu rozprawy głównej oraz o wyznaczenie mu obrońcy z urzędu, z uwagi na to, iż jest osobą niewidomą, ma trudności z samodzielnym poruszaniem się koleją oraz sprawuje opiekę nad 80-letnią matką. Pisma te nie zawierały powołania się na sygnaturę akt sprawy oraz nie zawierały wskazania terminu rozprawy głównej, o jakiej odroczenie wnosił oskarżony, nie zostały one dołączone do akt sprawy przed rozprawą główną wyznaczoną na 15 kwietnia 2015 r., na której Sąd Rejonowy wydał zaskarżony wyrok, a wniosek oskarżonego nie został rozpatrzony. Wobec powyższego, niezależnie od argumentacji przemawiającej za odroczeniem rozprawy głównej przytoczonej przez oskarżonego w w/w wniosku, nierozpoznanie przez Sąd I instancji tegoż wniosku stanowiło obrazę art. 117 § 2 kpk, regulującego udział oskarżonego w czynnościach procesowych.

Na marginesie jedynie nadmienić można, iż do w/w wniosku oskarżony dołączył kserokopię dokumentacji medycznej, z której wynika, iż cierpi on na ślepotę całkowitą obu oczu w przebiegu neuropatii obustronnej. W toku postępowania drugoinstancyjnego, Sąd Okręgowy zwrócił się do (...) Centrum Medycznego Sp. z o.o. w G.. Nadesłana przez tą placówkę dokumentacja medyczna dot. oskarżonego potwierdza ślepotę oskarżonego.

Zarówno art. 117 § 2 kpk i art. 79 § 1 pkt 2 kpk stanowią realizację naczelną zasady procesu karnego jaką jest prawo oskarżonego do obrony – art. 6 kpk. Naruszenie tychże przepisów spowodowało, iż zaskarżony wyrok zapadł z naruszeniem prawa do obrony A. R. zarówno w sensie formalnym (oskarżony nie posiadał obrońcy, chociaż obrona była obligatoryjna), jak również w sensie materialnym (nie mógł on wziąć udziału w rozprawie głównej). Stwierdzenie

wyżej wymienionych uchybień musiało skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku. Dodać przy tym należy, iż z uwagi na zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 10 kpk, za niecelowe i przedwczesne uznano odnoszenie się do argumentacji jaką przedstawił oskarżony we wniesionej apelacji na poparcie zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych, na co zezwala art. 436 kpk.

Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r., poz. 635 z późn. zm.) Sąd Okręgowy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. S. R. w S. kwotę 516,60 zł (w tym 96,60 zł podatku VAT) za obronę oskarżonego z urzędu w postępowaniu odwoławczym (§ 14 ust. 2 pkt 4 w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu - tekst jedn. Dz. U. z 2013 r., poz. 461).

Z tych też względów, Sąd Okręgowy w Siedlcach orzekł jak w wyroku.